

พระราชบัญญัติ ขนาดเกวียน พระพุทธศักราช 2459

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามหัวเมืองในสยามรัฐสยามมีเกวียนที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง และบรรทุกสินค้าเป็นประโยชน์อยู่เป็นอันมาก แต่เกวียนเหล่านั้นบางเมืองทำขนาดระหว่างล้อต่างกัน ไม่สามารถจะนำไปใช้ในทางบางเมืองได้ เป็นความลำบากขัดข้องอยู่ ทรงพระราชดำริเห็นว่าถ้าให้เกวียนทั้งปวงมีขนาดระหว่างล้อเดินทางร่วมคิดต่อกันได้ จะเป็นประโยชน์แก่พลเมืองในการไปมาค้าขายยิ่งขึ้นเป็นอันมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สอบสวนได้ขนาดทางเกวียนที่มีอยู่เป็นขนาดกลาง โดยมากแล้วตามหัวเมืองในพระราชอาณาจักรว่าขนาดทางเกวียนกว้าง 1 เมตร 45 เซนติเมตร นั้นเป็นขนาดสามัญ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ชี้แจงให้เจ้าของเกวียนจัดการแก้ไขเกวียนที่ยังไม่ได้ขนาดนั้นเป็นขนาดระหว่างล้อทั้ง 2 ข้าง กว้าง 1 เมตร 45 เซนติเมตร ได้โดยมากแล้วแต่ทรงพระราชดำริเห็นว่า ควรให้วางขนาดระหว่างล้อเกวียนไว้เสียให้เป็นหลักฐานเมื่อผู้ใดจะสร้างเกวียนใหม่ก็ดี หรือจะแก้ไขขนาดเกวียนเก่าที่มีอยู่แล้วก็ดี จะได้แก้ไขเป็นขนาดเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้มีนามว่า พระราชบัญญัติ ขนาดเกวียน พระพุทธศักราช 2459

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พระพุทธศักราช 2459 เป็นต้นไป

อธิบายชนิดเกวียน

มาตรา 3 เกวียนเป็นยานพาหนะประเภทหนึ่ง มีล้อ 2 ล้อ ใช้ไม้ประกอบเป็นเครื่องผูก มีหลังคาดีหรือไม่มีหลังคาดี ใช้เทียมด้วยสัตว์พาหนะเช่น โค กระบือเป็นต้น หรือเกวียนซึ่งเรียกในท้องที่บางแห่งว่าระแทะก็รวมเรียกในพระราชบัญญัตินี้ว่าเกวียนทั้งสิ้น เว้นไว้แต่เกวียนบรรทุกอีกชนิดหนึ่งซึ่งล้อทำด้วยเหล็กทั้งตัวหรือล้อมีเครื่องเหล็กประกอบใช้เฉพาะท้องที่มีถนนแล้ว เกวียนชนิดนี้เรียกว่า เกวียนล้อเหล็ก ไม่นับเข้าในประเภทเกวียนแห่งพระราชบัญญัตินี้

เกวียนต้องมีขนาดอย่างเดียวกัน

มาตรา 4 เกวียนต้องมีขนาดระหว่างล้อทั้ง 2 ล้อเท่ากันทั้งสิ้นคือวัดแต่ล้อข้างหนึ่งถึงล้ออีกข้างหนึ่ง เมื่อคุมชิดกับปะแหรกแล้ว ต้องให้ได้ 1 เมตร 45 เซนติเมตร เป็นส่วนกว้างของเรือนเกวียน แต่ส่วนยาวและส่วนอื่น ๆ ของเกวียนนั้นไม่จำกัด สุดแต่ผู้ทำ

จะให้ยาวเหมาะสมแก่การใช้สัตว์พาหนะชนิดใดก็ได้ แต่เพื่อให้เข้าใจง่ายในการกำหนดขนาดเกวียนดังได้กล่าวมาแล้วในมาตรานี้ ให้ผู้บัญชาการปกครองท้องที่ทำตัวอย่างเกวียนขึ้นไว้ยังที่ว่าการเล่มหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำเกวียนหรือใช้เกวียนซึ่งมีขนาดระหว่างล้อทั้ง 2 ล้อผิดกับตัวอย่างและขนาดที่ได้กำหนดไว้ในมาตรานี้เป็นอันขาด เว้นแต่เกวียนบางเล่มที่มีอยู่แล้วก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้ว่าราชการเมืองผู้ปกครองท้องที่จะได้ผ่อนเวลาให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตามความในมาตรา 5

มาตรา 5 เมื่อได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ใดมีเกวียนอันผิดขนาดตามที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 4 ก็ให้ผู้นั้นแก้ไขเปลี่ยนแปลงเกวียนของตนเสีย ให้ถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ ภายในเวลาที่ผู้ว่าราชการเมืองผู้ปกครองท้องที่จะได้กำหนดผ่อนผันให้ตามสมควร และให้ผู้ว่าราชการเมืองผู้ปกครองท้องที่ออกใบอนุญาตให้ใช้ได้ชั่วคราวไว้เป็นสำคัญแขวงเมืองใดมีกำหนดเวลาผ่อนผันให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเท่าใด ให้ผู้ว่าราชการเมือง ผู้ปกครองท้องที่เมืองนั้นประกาศให้ราษฎรทราบทั่วกัน และให้เสนาบดีผู้ปกครองท้องที่ลงประกาศกำหนดเวลาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาด้วย ถ้าพ้นกำหนดนั้นไป ต้องถือว่าผู้ที่มีเกวียนขนาดระหว่างล้อ 2 ล้อ ผิดจากขนาดที่ไว้ในมาตรา 4 นั้นมีความผิด

ว่าด้วยการจดทะเบียนเกวียน

มาตรา 6 บรรดาเกวียนทั้งปวง แม้เจ้าของจะใช้หรือมิใช้ก็ตามเมื่อยังปรากฏเป็นรูปเกวียนอยู่แล้ว เจ้าของเกวียนจะต้องนำมาจดทะเบียนและให้เจ้าพนักงานทำเครื่องหมายสำหรับเกวียน ณ ที่ที่ผู้ว่าราชการเมืองจะได้ออกประกาศกำหนดท้องที่ที่จะจดทะเบียนให้ทราบทั่วกัน และให้กำหนดในที่ซึ่งจะเป็นการสะดวกที่สุดสำหรับประชาชน อย่างต้องให้เดินทางไกลเสียเวลาทำมาหากิน ทั้งให้เจ้าพนักงานทำการจดทะเบียนโดยรวดเร็วที่สุด เพื่อมิให้เปลืองเวลาของเจ้าของเกวียนเกินกว่าเหตุด้วย เกวียนที่เจ้าพนักงานได้จดทะเบียนทำเครื่องหมายแล้วจึงจะใช้ได้โดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้เว้นแต่เกวียนบางเล่มที่ผู้ว่าราชการเมืองผู้ปกครองท้องที่จะผ่อนผันออกใบอนุญาตให้ใช้ได้ชั่วคราวในระหว่างแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามความในมาตรา 5 นั้น

มาตรา 7 การจดทะเบียนนั้น เจ้าพนักงานต้องจดข้อความต่าง ๆ ลงในสมุดทะเบียน และในใบอนุญาตออกให้แก่เจ้าของเกวียนเป็นสำคัญอย่างหนึ่ง กับต้องทำเครื่องหมายประจำตัวเกวียนให้ตรงกับสำคัญที่หมายในใบอนุญาตอีกอย่างหนึ่งด้วย จึงจะนับว่าเป็นอันถูกต้องชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ในการจดทะเบียนนี้ห้ามมิให้เรียกเงินอย่างใด ๆ จากเจ้าของเกวียนเป็นอันขาด

ว่าด้วยโทษ

มาตรา 8 ผู้ใดทำเกวียน หรือใช้เกวียน หรือมีเกวียนที่ผิดขนาดดังที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ก็ดี และเจ้าของเกวียนหรือผู้ใช้เกวียนที่ไม่จดทะเบียนตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่งเป็นเงินไม่เกิน 20 บาท

ว่าด้วยการรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา 9 ให้เสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่ เป็นเจ้าหน้าที่ที่จะรักษาการให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจที่จะตั้งกฎเป็นข้อบังคับสำหรับจัดการให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ถ้าและกฎนั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต และประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ให้ถือว่าเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน พระพุทธศักราช 2458 เป็นวันที่ 1839 ในรัชกาลปัจจุบันนี้